

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА: МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ З ІКТ-СУПРОВОДОМ

Сучасному учителеві для застосування *інформаційно-комунікаційних технологій* (ІКТ) на уроках потрібна, насамперед, теоретична та практична підготовка щодо забезпечення формування *інформаційної компетентності* учнів, які вміють самостійно, активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до викликів суспільства. Саме тому на уроці учитель повинен організувати навчальний процес так, щоб кожен учень мав змогу окреслити власне індивідуальне інформаційно-навчальне поле, у якому *сучасні засоби навчання* (СЗН) виступають потужним інструментарієм забезпечення когнітивно-діяльнісного компонента навчання.

В останні роки можливості використання інформаційних технологій у навчальному процесі активно досліджуються (В. Андрущенко, Г. Балл, Н. Балик, В. Биков, І. Булах, Ю. Валькман, Р. Гуревич, А. Гуржій, А. Єршов, М. Жалдак, Ю. Жук, Ю. Машбиць, В. Монахов, Ю. Рамський, М. Смультсон, О. Співаковський, М. Угринович та ін.); особливості діяльності і спілкування в системі «педагог — учень» з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (А. Брушлинський, Т. Габай, О. Матюшкін, Ю. Машбиць та ін.); питання інформатизації загальноосвітньої і вищої школи (В. Биков, Б. Гершунський, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Михалевич, Н. Морзе, Й. Ривкінд, П. Стефаненко, О. Співаковський та ін.). [3]

Сьогодні питання використання СЗН на уроці розглядається у двох площинах. Перша площина – подання знань для подальшого їх відтворення. Це так званий традиційний варіант, за якого СЗН і технології правлять за засоби оптимізації процесу навчання, тоді як ролі вчителя і учня залишаються незмінними. Друга базується на стратегіях, які дозволяють зв'язувати, комбінувати, переробляти інформацію, встановлювати цінність змісту освіти, відбирати доцільні та необхідні навчальні матеріали.

У процесі використання *ІКТ-супроводу* як засобу підвищення теоретичного рівня змісту уроку вчителю необхідно враховувати: (відповідність поставленої мети і завдань проєктованим результатам; структурування теоретичного матеріалу; раціональність використання обраного чи авторського супроводу (педагогічного програмного засобу); доцільність застосування ІКТ в діяльності вчителя та учнів; результативність використання ІКТ; технологічність формування предметної компетенції учнів).

У процесі *моделювання уроку з ІКТ-супроводом*, на якому переважає практична спрямованість, учитель повинен: (підібрати завдання практичного спрямування, які сприяють формуванню навчальних дослідницьких умінь і навичок учнів; визначити доцільні форми організації навчальної діяльності учнів; виокремити засоби встановлення результативності використання СЗН у процесі виконання учнями практичних завдань).

Беззаперечним є той факт, що другий варіант використання СЗН є перспективним на сучасному етапі розвитку освіти. Перехід між площинами застосування СЗН призвів до появи низки нових понять та встановлення між ними структурних зв'язків.

Під *друкованим дидактичним матеріалом* розуміємо особливий тип наочного навчального посібника (збірники задач і вправ): переважно карти, таблиці, набори

карток з текстом, цифрами або малюнками, реактиви, рослини тощо. Учитель роздає їх учням для самостійної роботи в класі і вдома або демонструє перед усім класом [5].

Електронний дидактичний матеріал розглядаємо як цілеспрямовано розроблені документи за допомогою прикладних програм загального призначення для використання в навчальному процесі і побудовані відповідно до змісту навчальної теми і методики навчання предмета.

Інформаційно-комунікаційно-технологічний супровід уроку — штучно побудована упорядкованість використання різноманітного програмного забезпечення, який містить оптимальний добір змістового наповнення, дозволяє здійснити системне поєднання різних видів навчально-пізнавальної діяльності учнів та забезпечити активну суб'єкт-суб'єктну інтерактивну взаємодією учасників процесу навчання, необхідного для результативного здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів [5].

Інформаційно-освітнє середовище доцільно розглядати як нову сутність інтеграції освітнього й інформаційного, середовищ [4]. Ми ж зупинимося на понятті «інформаційно-освітнє середовище уроку», яке визначається його внутрішньою організацією, взаємозв'язком і взаємозалежністю між його складовими: інформаційною (інтеграція інформації на традиційних та електронних носіях), освітньою (зміст навчання, система навчальних впливів, які реалізуються суб'єктами навчання – учителями і учнями), матеріальною (навчальні приміщення, засоби навчання, підручники тощо).

За результатами дослідження були упорядковані загальні *етапи проектування ІКТ-супроводу уроку* [2]: (визначення теми уроку та інформаційної потреби у створенні ІКТ-супроводу; здійснення пошуку відповідних матеріалів; класифікація знайдених відомостей та упорядкування їх у змістове наповнення ІКТ-супроводу; виокремлення додаткового педагогічного програмного забезпечення; визначення оптимального програмного середовища для створення ІКТ-супроводу; створення ІКТ-супроводу з поєднанням наявного педагогічного програмного забезпечення, Інтернет-ресурсів тощо; апробація ІКТ-супроводу на уроці).

У процесі *проектування ІКТ-супроводу* учитель повинен забезпечити врахування трьох основних компонентів [2]: (інформаційна компонента (здатність ефективної роботи з інформацією у всіх формах її подання); технологічна компонента (що визначає вміння та навички щодо роботи з СЗН та програмним забезпеченням); процесуально-діяльнісна компонента (визначає здатність організації активної навчально-пізнавальної діяльності учнів через їхню роботу з інформаційними ресурсами для розв'язування поставлених індивідуально або соціально значущих задач).

Одним з основних СЗН, який активно використовують учителя на уроці, є інтерактивна дошка. Окреслимо основні етапи *проектування ІКТ-супроводу* уроку для зазначеного засобу [2]: (визначити тему уроку; сформулювати мету уроку через результат діяльності учнів; виокремити етап уроку, на якому доцільно застосувати ІКТ- супровід відповідно до мети уроку; дібрати засоби навчання, які застосовуватимуться на уроці, та встановити їх доцільність; упорядкувати змістовий матеріал ІКТ-супроводу та інтегрувати його з підібраним педагогічним програмним забезпеченням, що сприятиме реалізації мети уроку на зазначеному етапі; розробити ІКТ-супровід, використовуючи програмне забезпечення Smart Notebook 10; упорядкувати необхідні інструменти інтерактивної дошки для виконання завдань з ІКТ-супроводу; переглянути і прохронометрувати всі матеріали, які використовуватимуться на інтерактивній дошці, врахувати інтерактивний характер матеріалу; провести апробацію уроку.

Саме тому пропонуємо конспект уроку подавати як *технологічну модель*.

Отже для вчителя, який має базовий рівень ІКТ-компетентності, створення ІКТ-супроводу уроку є підготовчим етапом до проектування і створення інформаційного освітнього середовища уроку з використанням сучасних засобів навчання, що надає можливість кожному учневі реалізувати індивідуальну освітню траєкторію, використовуючи різні форми активного самостійного набуття знань.

Література

1. Воротникова І. П. Система підготовки вчителів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності у післядипломній освіті [Електронний ресурс] / І. П. Воротникова. – Режим доступу: <http://www/cippe.edu.ua/forum/viewforum/php?f=1>.

2. Голодюк Л. С. Проектування інформаційно-комунікаційного супроводу уроку / Л. С. Голодюк // Компютер у школі та сім'ї. – 2011. №4. – С. 18–20.

3. Лаврентьєва Г. П. Методичні рекомендації щодо добору і використання електронних засобів навчального призначення в загальноосвітніх навчальних закладах / Г. П. Лаврентьєва // Інформаційні технології і засоби навчання. – Вип. 4 (24), 2011.

4. Петрович С. Д. Оцінка ефективності формулювання професійної компетентності майбутніх фахівців з обчислювальної техніки в інформаційному освітньому середовищі / С. Д. Петрович // Компютер у школі та сім'ї. – 2010. – №8. – С. 15.

5. Сучасний урок : ІКТ-супровід. Випуск 1 / Наук. ред. Л. Голодюк. – Кіровоград: ТОВ «ПОЛІМЕД-Сервіс», 2008. – 60 с. [Електронний ресурс] / Л. Голодюк. – Режим доступу: http://timso.koippo.kr.ua/blogs/media/blogs/golodyk/vipusk_1.pdf?mtime=1319174.

УДК 378.015

Мудрак М. А.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАПОРУКА ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Постановка проблеми. Соціально-економічні і політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження в цивілізоване світове співтовариство неможливі без гнучкості загальноосвітньої, загальнокультурної та професійної підготовки фахівців та інтеграції їх у світове суспільство. Система вищої освіти надає широкі можливості для задоволення різноманітних освітніх потреб особистості та суспільства, підготовки конкурентоспроможного фахівця. Розвиток людини, її пізнавальні процеси і особисті якості мають засвоюватись у процесі навчання.

Аналіз наукової літератури з теми дослідження дає змогу стверджувати, що проблема формування творчих здібностей розглядалася у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях з позиції професійної підготовки майбутнього педагога в університетах та інститутах. Це сприяло накопиченню певного позитивного досвіду у розробці основних теоретичних положень з цієї проблеми. Так, філософський аспект творчості розглянули у своїх працях В. Біблер, Ю. Бородай, М. Данилов, К. Кедров, П. Копцин, О. Коршунов та ін. Психологічні основи цієї проблеми викладені в працях Д. Богоявленської, Л. Виготського, В. Давидова, Д. Ельконіна, О. Леонтєва, А. Лука, Я. Пономарьова, С. Рубінштейна та ін. Педагогічний аспект проблеми формування і розвитку творчої активності розглядається в працях В. Андрєєва, Д. Вількеєва, М. Данилова, Н. Кичук, М. Махмутова, І. Огороднікова, Н. Половнікової, І. Родак, С. Сисоєвої, М. Скаткіна, Т. Шамової, Г. Щукиної та ін.